

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 09 березня 2026 р. №3)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА

Наказ від «09» березня 2026 р. №65

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЛЦЕЇСТІВ ЯК
СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ»**

*для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти, Захисту
України, заступників директора з виховної роботи, класних керівників*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма підвищення кваліфікації «Національно-патріотичне виховання як складова формування ключових компетентностей сучасного здобувача освіти» розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України, та відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Програма враховує положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти та інших нормативно-правових актів, що регламентують професійну діяльність педагогів.

Програма розроблена з урахуванням сучасних викликів суспільства та освіти, пріоритетів громадянської та історичної освітньої галузі (ГЮ), ідей демократичної освіти, цифровізації освітнього процесу, розвитку громадянської відповідальності, правової культури та національної стійкості. Особлива увага приділяється формуванню компетентностей педагогів та здобувачів освіти у сфері національно-патріотичного виховання, взаємодії школи, сім'ї та громади, а також використанню інтерактивних, проєктних та дослідницьких методів у виховній діяльності.

Програма адресована заступникам з виховної роботи та вчителям історії, які одночасно виконують обов'язки класних керівників, і спрямована на розвиток системного підходу до патріотичного виховання як ключового аспекту сучасної освіти.

Мета освітньої програми:

Програма передбачає підвищення професійної компетентності педагогів, які здійснюють виховну діяльність у закладах загальної середньої освіти, шляхом опанування сучасних підходів до національно-патріотичного виховання як складової формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Вона спрямована на розвиток умінь застосовувати інтегровані, практико-орієнтовані, проєктні, дослідницькі, цифрові та ігрові методи навчання; формувати в учнів патріотичні цінності, ключові громадянські компетентності, критичне мислення, правову культуру, медіаграмотність та активну громадянську позицію; а також забезпечити ефективну взаємодію школи, сім'ї та громади задля розвитку громадянської свідомості і відповідального ставлення до держави.

Програма спрямована на:

- Формування компетентностей педагогів для виховання громадянської та історичної свідомості здобувачів освіти: розвиток правової культури, патріотизму, критичного мислення.
- Розвиток навичок відповідального громадянства у здобувачів освіти через інтерактивні методи: медіаграмотність, цифрову безпеку, критичний аналіз інформації.
- Впровадження інтегрованих та інноваційних методів навчання: освітні ігри, дебати, кейс-метод, проєктна та дослідницька діяльність, використання цифрових інструментів.
- Використання можливостей штучного інтелекту в освітньому процесі з дотриманням принципів академічної доброчесності.
- **Інтеграцію тем** прав людини, доброчесності, міжнародного гуманітарного права, кібербезпеки, профілактики правопорушень та цифрової громадянськості.
- Підвищення рівня цифрової, правової та громадянської грамотності педагогів та здобувачів освіти.
- Формування безпечного, інклюзивного та партнерського освітнього середовища.

Основні завдання програми:

- Ознайомлення педагогічних працівників з сучасними підходами до інтеграції історії, правознавства та громадянської освіти.
- Розвиток умінь застосовувати активні та інтерактивні методи навчання (дискусії, дебати, освітні ігри, тематичні кейси) у процесі викладання ГЮ.
- Формування навичок використання цифрових інструментів, соціальних мереж та елементів кібербезпеки в освітньому процесі.

- Удосконалення методики викладання питань прав людини, доброчесності, міжнародного гуманітарного права та громадянської відповідальності.
- Підготовка педагогів до інтеграції безпекової тематики, питань національної єдності та обороноздатності держави в освітній процес.
- Розвиток педагогіки партнерства, умінь створювати підтримувальне освітнє середовище та здійснювати профілактику правопорушень серед підлітків.
- Стимулювання професійного саморозвитку, рефлексії та готовності до безперервного навчання.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутність інтеграції громадянської освіти в історичну та правову складові навчання;
- сучасні підходи до формування громадянських компетентностей, правової культури та критичного мислення учнів;
- принципи цифрової безпеки, медіаграмотності, академічної доброчесності та цифрової громадянськості;
- роль громадянського суспільства, прав людини та міжнародного гуманітарного права в сучасному освітньому процесі.

Уміння:

- застосовувати інтегровані, ігрові та практико-орієнтовані методи навчання (дебати, освітні ігри, тематичні дискусії, кейси);
- використовувати цифрові інструменти, онлайн-ресурси та елементи штучного інтелекту у викладанні ГЮ;
- формувати в учнів навички критичного мислення, відповідальної поведінки в медіапросторі та цифрової безпеки;
- розробляти інтегровані навчальні матеріали та освітні кейси з історії, правознавства та громадянської освіти;
- організовувати профілактичну роботу з попередження правопорушень серед підлітків.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- цінності демократії, верховенства права, прав людини та поваги до людської гідності;
- значення громадянської відповідальності, національної єдності та правової культури;
- інноваційні підходи та інтегроване навчання в ГЮ;
- безперервний професійний розвиток, саморефлексію та педагогічне партнерство.

Укладачі програми	<p><i>Тіщенко А.В.</i>, завідувачка відділу загальної середньої освіти, доцентка кафедри суспільно-гуманітарної освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;</p> <p><i>Руденко Т.С.</i>, методист відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;</p> <p><i>Засенко Т.В.</i>, учитель історії та громадянської освіти, учитель-методист Бориспільського ліцею «Перспектива» імені Володимира Мономаха Бориспільської міської ради Київської області</p>
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Національно-патріотичне виховання ліцеїстів як складова формування ключових компетентностей сучасного здобувача освіти» для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти
Мета програми	Програма передбачає підвищення професійної компетентності вчителів історії, правознавства, громадянської освіти, Захисту України, заступників директора з виховної роботи та класних керівників, які здійснюють виховну діяльність у закладах загальної

	<p>середньої освіти, шляхом опанування сучасних підходів до національно-патріотичного виховання як складової формування ключових компетентностей сучасного здобувача освіти. Вона спрямована на розвиток умінь застосовувати інтегровані, практико-орієнтовані, проєктні, дослідницькі, цифрові та ігрові методи навчання, формувати в учнів патріотичні цінності, ключові громадянські компетентності, критичне мислення, правову культуру, медіаграмотність та активну громадянську позицію відповідно до вимог Нової української школи (НУШ), а також на ефективну взаємодію школи, сім'ї та громади задля розвитку громадянської свідомості і відповідального ставлення до держави.</p>		
Напрямок програми	<p>Програма передбачає розвиток професійної компетентності педагогів у сфері національно-патріотичного виховання шляхом використання роботи шкільних музеїв, проєктної та дослідницької діяльності, а також партнерської взаємодії школи, сім'ї та громади. Вона спрямована на формування патріотичних цінностей, активної громадянської позиції та ключових компетентностей здобувачів освіти через інтегровані, практико-орієнтовані, проєктні, дослідницькі, цифрові та ігрові методи навчання, розвиток критичного мислення, правової культури, медіаграмотності та створення безпечного, інклюзивного й підтримувального освітнього середовища відповідно до вимог Нової української школи (НУШ). Програма також передбачає удосконалення навичок використання активних форм навчання (дискусії, дебати, освітні ігри, кейс-метод, проєктна діяльність), опанування цифрових інструментів, зокрема соціальних мереж, онлайн-ресурсів, елементів кібербезпеки та інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі, формування здатності інтегрувати теми прав людини, доброчесності, медіаграмотності, міжнародного гуманітарного права та обороноздатності держави у навчальний процес, а також підвищення готовності педагогів до створення безпечного, інклюзивного та підтримувального освітнього середовища та реалізації педагогіки партнерства</p>		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	<p>Учителі (викладачі) історії, правознавства, громадянської освіти, Захисту України, заступники директора з виховної роботи та класні керівники</p>		
Зміст програми	<i>№ з/п</i>	<i>Тема заняття</i>	<i>год.</i>
Модуль І.			
	1.1.	Музейна педагогіка як інструмент національно-патріотичного виховання: формування цінностей через історичні артефакти та шкільні експозиції	2
	1.2.	Проєктна та дослідницька діяльність у патріотичному вихованні: методичні підходи до залучення учнів до вивчення героїв сьогодення	2
	1.3.	Партнерська педагогіка у національно-патріотичному вихованні: організація взаємодії школи, сім'ї та громади	2

	Модуль II.		
	2.1.	Доброчесність як протидія корупції в громадянській освіті в реалізації концепції НУШ	2
	2.2.	Освітні ігри та дебати як інструмент розвитку критичного мислення та активної громадянської позиції учнів.	2
	2.3.	Інтеграція історії, правознавства та громадянської освіти: методика створення освітніх кейсів та практичних проєктів	2
	Модуль III.		
	3.1.	Тематична дискусія та професійна рефлексія	3
Обсяг програми	0,5 кредит ЄКТС / 15 год (12 годин – аудиторні, 3 години – самостійна робота)		
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	<p>A1. Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.2, A1.3, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A.2.3, A2.4, A2.5, A2.6, A2.7); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.1, A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.2, B1.3, B1.4); B2 Емоційно-етична компетентність (B2.1, B2.2, B2.3); B3 Компетентність педагогічного партнерства (B3.1, B3.2, B3.3); V1 Інклюзивна компетентність (V1.1, V1.2, V1.3); V2 Здоров'язбережувальна компетентність (V2.1, V2.2, V2.3, V2.4, V2.5); V3 Проєктувальна компетентність (V3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1).</p>		
Форма підвищення кваліфікації	Очна		
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації		
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/		

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль I.

1. Музейна педагогіка як інструмент національно-патріотичного виховання

- Значення шкільного музею та історичних експозицій у формуванні патріотичних цінностей учнів.
- Використання історичних артефактів та документів як джерел навчання та виховання.
- Розвиток навичок дослідницької роботи та критичного аналізу через музейні проєкти.

2. Проєктна та дослідницька діяльність у патріотичному вихованні

- Методика організації проєктів та дослідницьких робіт на прикладі вивчення героїв сьогодення.
- Планування та реалізація навчальних і позакласних проєктів, спрямованих на патріотичне виховання.
- Формування у учнів ключових компетентностей через практичні дослідження та презентації результатів.

3. Партнерська педагогіка у національно-патріотичному вихованні

- Стратегії взаємодії школи, сім'ї та громади у процесі національно-патріотичного виховання.
- Розвиток педагогічних компетентностей для організації спільних проєктів та заходів.
- Роль педагога як модератора партнерських ініціатив і виховних програм.

Модуль II.

4. Доброчесність у громадянській освіті

- Формування академічної та громадянської доброчесності як основи відповідальної поведінки.
- Методи виховання відповідального громадянина через уроки історії, правознавства та громадянської освіти.
- Роль учителя у розвитку моральної та правосвідомої позиції учнів.

5. Освітні ігри та дебати як інструмент розвитку критичного мислення

- Використання рольових ігор, дебатів та дискусій для формування активної громадянської позиції.
- Методика організації навчальних ігор для розвитку аргументації, логіки та командної роботи.
- Інтеграція ігор та дебатів у практичну діяльність учнів для розвитку лідерських та соціальних компетентностей.

6. Інтеграція історії, правознавства та громадянської освіти: методика створення освітніх кейсів та практичних проєктів

- Розробка кейсів на основі історичних подій та сучасних громадянських викликів.
- Використання практичних проєктів для розвитку аналітичного мислення та громадянської компетентності.
- Планування завдань, що поєднують теоретичний матеріал з практичним застосуванням.

Модуль III.

7. Тематична дискусія та професійна рефлексія

- Обговорення практичного досвіду застосування музейної, проєктної та партнерської педагогіки.
- Аналіз труднощів, викликів і можливостей реалізації національно-патріотичних ініціатив.
- Професійна рефлексія та визначення перспектив розвитку компетентностей педагогів у сфері патріотичного виховання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Як робота шкільного музею та використання історичних артефактів сприяє формуванню патріотичних цінностей і громадянської свідомості учнів?
2. Яким чином проєктна та дослідницька діяльність залучає учнів до вивчення героїв сьогодення та формує ключові компетентності?
3. Як організація партнерської взаємодії школи, сім'ї та громади впливає на ефективність національно-патріотичного виховання?
4. Які методи доброчесності можна застосувати у навчальних заняттях для формування відповідального та правосвідомого громадянина?

5. Як освітні ігри та дебати допомагають розвивати критичне мислення, навички аргументації та активну громадянську позицію учнів?
6. Яким чином створення практичних кейсів та навчальних проєктів поєднує історичні, правознавчі та громадянські теми для формування компетентностей учнів?
7. Як поєднання музейної, проєктної та дослідницької діяльності з партнерською педагогікою сприяє комплексному розвитку патріотичних і громадянських цінностей учнів?
8. Які прийоми та інструменти допомагають педагогам організувати безпечне, інклюзивне та підтримувальне освітнє середовище під час національно-патріотичного виховання?
9. Як оцінити ефективність національно-патріотичних проєктів та дослідницьких ініціатив у розвитку ключових компетентностей здобувачів освіти?
10. Яким чином педагогічна рефлексія та обговорення практичного досвіду впливають на вдосконалення методик національно-патріотичного виховання в школі?

Рекомендовані джерела

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 VIII – визначає загальні засади освіти в Україні, включно з громадянською та патріотичною складовою освітнього процесу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463 IX – регламентує організацію та зміст середньої освіти, включно з формуванням громадянської позиції та ціннісних орієнтирів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13.12.2022 № 2834 IX – визначає принципи національно-патріотичного виховання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20>
4. Указ Президента України «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей і молоді» від 18.05.2019 № 286/2019 – встановлює ключові принципи та пріоритети національно-патріотичного виховання. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>
5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді – нормативні рекомендації щодо впровадження патріотичного виховання у школах. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/pozashkilna-osvita/vikhovna-robota-ta-zakhist-prav-ditini/natsionalno-patriotichne-vihovannya>
6. Кабінет Міністрів України. План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020–2025 роки – практичні заходи для закладів освіти. URL: <https://grcprpp.gov.ua/nacionalnopatriotichne-vihovannya-15-28-08-07-07-2023>
7. Наказ МОН України № 527 від 06.06.2022 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти» – актуалізація вимог щодо патріотичного виховання. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/661/699/1ca/6616991caf1ca374921283.pdf>
8. Головатенко А. І. Інтеграція STEM-підходу в гуманітарні дисципліни: методичні рекомендації. Київ, 2024 – практичні приклади інтеграції STEM у гуманітарні курси. URL: https://repository.kpu.edu.ua/.../STEM_Golos.pdf
9. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. – комплексний ресурс з медіаграмотності для тренерів і вчителів. URL: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/12d-e_online_curriculum_6s_8-1.pdf
10. Ковальчук В. О. Педагогіка партнерства: принципи та впровадження в освітній процес. Київ: Академія, 2023 – сучасне видання з теорії й практики педагогіки партнерства.
11. Культура й практика викладання прав людини: поради, вправи, симуляційні ігри – методична збірка для формування правової та громадянської компетентності учнів.
12. Наровлянський О. Д. Правознавство: компетентнісний підхід у навчанні. Тернопіль: Мандрівець, 2023 – підручник/методичний посібник із компетентнісного підходу в правознавстві.

13. Пометун О. І., Свобода В. В. Сучасний урок історії: інтерактивні технології та методики. Київ: Педагогічна думка, 2023 – сучасні технології викладання історії.
14. Всеукраїнські практичні курси «Штучний інтелект в освіті» (2024). Електронний ресурс Інституту модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/pidvyschennya-kvalifikatsiyi/kurs-shtuchnyy-intelekt-v-osviti/>
15. Новинна грамотність: онлайн-курс / Виговська Н., Виртосу І., Дуцик Д. та ін. – курс із медіаграмотності, розвиток критичного мислення щодо медіаконтенту. URL: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>
16. OECD – Supporting Teachers to Foster Creativity and Critical Thinking Skills – міжнародний ресурс щодо розвитку творчого та критичного мислення. URL: <https://www.oecd.org/education/supporting-teachers-to-foster-creativity-and-critical-thinking.htm>
17. Методичні рекомендації МОН щодо організації національно-патріотичного виховання у закладах загальної середньої освіти – практичні поради педагогам із реалізації проєктної та музейної педагогіки. URL: <https://mon.gov.ua/news/natsionalno-patriotichne-vikhovannya-zdiysnyuvatimetsya-za-novoyu-kontseptsieyu>